

Prenumerationspris 1/1 år Kr. 3:— 1/2 " " 1:50	Utgiven av Svenska Folkförbundet. Redaktör: Andreas Stahl , Riddaregatan 3, Reval. UTKOMMER ALLA ONSDAGAR	Utlandsk: 1/1 år Kr. 4:— 1/2 " " 2:—
--	--	--

Johan Nymann 70 år

Den 2 augusti fyller kantor — organisten och f. d. folkskolläraren i Nuckö Johan Nymann 70 år. I estlandssvenskarnas allmänna kulturliv intager jubilarer en av de mest framskjutna platserna, ty han har varit och är en svensk kulturbärare i ordets bästa mening. Anspråkslös och till bakadragen, men på samma gång hjärtevinande och trogen i alla öden har han stått på sin plats.

Om sina egna levnadsöden säger jubilarer bland annat följande:

“Jag föddes i Klottorp, Nuckö församling, den 21 juli (2 aug.) 1859. Min far var en s. k.

“bakomman,“ husbondens bror och dräng som hade på sin lott att fullgöra dagsversken på herrgården o. s. v. Redan vid 7 års ålder började jag gå i vall med kreaturen, vilket fortgick t. o. m 14. året, således hela 7 somrar, också ett rekord. Redan tidigt väcktes min läslust, så att jag nästan på egen hand lärde mig läsa utan andra böcker än nya testamentet och psalmboken. Inga skolor funnos än, men när jag var 8 år, grundades en skola i Dirslätts by i en ria, och då var jag ännu för ung att bevista densamma, så gärna jag än ville lära mig skriva. — Under tiden hade ett skolhus uppförts i Sutlep på gamla krogens plats och där intogs jag vid 10 års ålder, ett år tidigare än lagen fordrade. Vid 14 års ålder intogs jag i det nygrundade Paschleps svenska seminariet, där missionär Thoren anställdes som lärare Efter slutad kurs dec. 1876, vistades jag ännu vid skolan till hösten 1877, då jag vid 18 års ålder kallades till lärare i Paschleps folkskola och därifrån i februari 1880 till andre lärare i Paschleps seminarium; senare, då Thoren av sjukdom ej mera deltog i undervisningen, blev jag förste lärare i hans ställe till december 1882, då seminariet stängdes. År 1883, antog jag kallelse till lärare i Odinsholms nygrundade folkskola, där jag tjänstgjorde som lärare och föreläsare i kapellet till d. 1 april 1893, varifrån jag åter kallades till kantor — organist på Nyckö och skollärare i därvarande folkskola, vilket senare ämbete jag nedlade i febr. 1925, då jag blev pensionerad.

Vad nu angår min andel i svensk-arbetet, så är därom ej mycket att säga: har dock varit med från början.

Min andel i arbetet bestod och består merandels ännu i det tysta, i personliga samtal med att upplysa om arbetets ändamål och värvandet av medlemmar, och nu, sedan arbetets tyngdpunkt i Nuckö blivit förlagd till Birkas och allt går i fortare tempo, kännes mitt samvete mindre förebrående, ehuru jag fortfarande vill draga mitt strå till stacken.

Jag har ej utträttat något synnerligt och hur glad vore jag icke, om jag lik Johannes Döparen kunnat vara en ropandes röst i öknen, med ena foten i den gamla och den andra i den nya tiden och att jag, när unga krafter stå eller borde stå till förfogande, med honom kunde säga: “Han måste tillväxa, men jag måste avtaga”; min tid är, lik hans, snart slut och något annat än en sådan ropandes röst har jag icke varit eller velat vara.”

På sjuttioårsdagen gå till jubilarer tacksamma välgångsönkningar från när och fjärran. Må det unnas honom att ännu länge få verka i våra gemensamma intressen.

H. P.

Vormsö.

Nu har vi högsommar. Höbärgningen är strax slut och skörden börjar. Man hoppas få måttlig skörd. Även potatisen ser mera lovande ut.

Sommargäster ha vi gott om i år. Utom våra två gästhem: fru

Kalffs och fr Lindkvists pensionat, som äro fullt upptagna, hava även flera sommargäster hyrt rum hos andra vid "Drottningsgatan" i Hullo.

För gästerna utifrån är livet här med kr. 1: 75—2 pr dag i allmänhet billigt. Som våra motorbåtar "Vormsö" och "Imatra", som göra dagliga turer mellan Hapsal och vår ö, bidra mycket till det allmänna bästa, så hava vi även haft gott om tillfälliga besökare.

På pensionaten hör man talas båda svenska, estniska, tyska och ryska, d. v. s. sommargäster, som tillhöra dessa språkgrupper.

Vi hava ej att bjuda på prål och prakt, men bjuda i stället på havs- och skogsluft och vilja giva lugn och ro åt den utslitna stadsbon.

Vi hava inga större sevärdheter än vårt präktiga fyrtorn, vår ståtliga skog, våra små holmar, som äro rätt så vackra och vår ev. lutherska kyrka, som torde vara en av de äldsta i landet.

Kyrkan har dock i år undergått en grundlig restaurering, som, beklagligt nog, betydligt förändrat det ålderdomliga templets prägel. Mycket skada att kyrkoherden J. Klasson, som i många avseenden verkat för församlingens väl, nu funnit för gott att gå egna vägar och bryta med de gamla traditionerna och sätta in nya inskriptioner, där svenskan fått en underordnad ställning.

Senaste våren bosatte sig på ön den förste juden, som öppnade ett apotek härstädes. Ävenså hava vi två bagare.

Vormsöbo.

Riksdagen.

Onsdagen, den 24 juli sammanträdde parlamentet för att få del av regeringens deklaration eller programförklaring.

I programförklaringen, som upplästes av riksäldesten Otto Strandman heter det bland annat:

Vad ändringarna av grundlagen vidkommer är regeringen av den åsikt, att avgörandet icke ankommer på regeringen lika litet som på parlamentet, utan att det beror på folkets suveräna vilja. Regeringen är beredd att jämte parlamentet arbeta på uppgörandet av förslag angående ändring av grundlagen, men önskar förhålla sig lojalt till gällande författning.

Regeringen ämnar fortsätta reformeringen och förenklingen av regeringsmaskineriet.

I sin utrikespolitik ämnar regeringen arbeta i samförstånd med Folkförbundet och alla de länder, vilka som till sitt mål ställa utvecklingen av de internationella förbindelserna. Regeringen anser som sin viktigaste uppgift befästandet av goda relationer till de stater, med vilka den hittills upprätthållit förbindelser.

Med beaktande av folkets religiösa behov ämnar regeringen ställa sig gynnsam till en reglering av förhållandet mellan staten och kyrkan.

Vid ordnandet av försvarsfrågan och reformeringen av förhållandena inom armén, fäster regeringen sin uppmärksamhet både vid försvarets behov och nödvändigheten att åstadkomma besparingar. Först och främst ämnar regeringen upprätta en överbefälhavarbefattning.

Regeringen vill inom ramen för gällande lagar utveckla de nationella minoriteternas kulturella inrättningar.

Jordbruket, som bör anses såsom Estlands huvudnäring, måste skötas målmedvetet. I detta syfte bör jordreformen slutföras och för lantbruket skapas en yrkesrepresentation.

Regeringen ämnar iakttaga en sådan ekonomisk politik att handelsbalansen bringas i jämvikt. Den strävar att omorganisera beskattningssystemet så att skatterna bleve rättvisare fastställda och godtycke undvekes.

Debatterna förlagdes till fredagen den 26 juli, då oppositionen: socialisterna och kommunisterna togo till orda. Socialisten Ast ville bevisa att det icke var rätt att arbetspartiet, som förlorade vid valen, nu fick övertaga regeringschefens posten, ävenså framhöll han att koalitionen med de olika partierna kommit till av fruktan för en socialistisk regering.

Kommunisterna taga som vanligt munnen full med stora ord och beskylla regeringen för att vara monarkistisk, samt tro sig veta att svenska konunga besöket i Estland var blott avsedd att förbereda väg åt en sådan regering, som styres av monarker.

I parlamentet bryr man sig ej mycket om sådant prat, som ofta ej bevärdigas med något svar, men talmannen är dock tvungen,

att hejda kommunisterna och, fråntaga ordet då glåporden bliva för många.

Regeringsdeklarationen godkändes med stor majoritet (69 röster mot 31.)

Å minoriteternas vägnar talte riksdagm. Hasselblatt, som framhöll att minoriteterna understöda regeringen, så länge arbetet bedrives enligt de framhållna riktlinjerna, och man har all anledning att hoppas på gott samarbete.

Till rikskontrollör valdes f. d. jordbruksministern Karl Soonberg, socialisternas kandidat Oinas blev i minoriteten.

Sammadag antogs även handelstraktaten med Ryskland, som länge varit på dagordningen.

Med fredagens sammantsäde slutade riksdagens I. session.

Nybyggare till självständiga hemmansägare.

Efter jordsreformen kommo till omkring 45000 småbruk. Dessa småbrukares ställning har icke varit den bästa, isynnerhet då de som arendatorer känt sig mycket osjälvständiga.

Frågan att låta dessa nybyggare bliva ägare till sin jord har flera gånger varit på tal, men huvudsakligen av partiintresten har frågan icke avancerat.

Nu har den nye jordbruksministern Kerem förklarat att hans plan är, att alla nybyggare må få komma till ägande rätt under loppet av tre år. Kretsförvaltaren få i uppdrag att göra de förberedande arbetet, så att planen må slutföras under de närmaste tre åren.

Att det, att arendebönder bliva självägare, betydligt kommer att hjälpa upp jordbruket, bliver nu även så småningom klart för dessa partier, som förr motarbetat denna plan.

Den gångna veckan.

Under gångna veckan hava ett antal turister besökt vår huvudstad, bland dem Tyska Riksdagens talman Dr. Loebe och socialministern Dr. Wissel.

De amerikanska turistångarne "Corinthia" och "Franconia", vardera med cirka 4000 turister hava stannat för en dag på Revals redd. Under tiden hava turisterna gjort rundresor i staden och för-

sedd sig med både ett och annat, isynnerhet hava hemarbeten fallit främlingarna i smaken.

Den estniska fotbollen firade sitt 20-års jubileum och kunde samtidigt spela den 10:de estländsk-flnländska matschen, vilken resulterade i 1:1 (1:1).

I Narva hava de romerska katolikerna fått av påven i Rom en million sent för att uppbygga den under kriget förstörda kyrkan.

Krigsdomstolen har dömt en ung kommunist Klaaser till 12 års fängelse. Klaaser var en av dem, som den 1. dec. 1924 deltog i anfall mot Riksdagens talmans bostad, benådades senare som minderårig, men hade nu igen under tjänstgöringen som värnpliktig, givit luftåt sina kommunistiska ideer, som han nu fått stå ansvar för.

Rykten om krig mellan Ryssland och Kina tyckas nu börja lägga sig, då såväl kineserna som ryssarna blivit eniga om, att utan förmedling av stormakterna, utan direkt inleda fredsförhandlingarna.

Den Franska ministerpresidenten Poincare har avgått i anledning av dålig hälsa, och med honom hela regeringen. Hans efterträdare blev Briand.

Svenskbyborna på väg till Sverige.

Från Cherson meddelas den 25 juli, att Gammalsvenskbyborna installerades redan på ångaren "Firuzan", som skall föra hela kontingenten ill Konstanza. Det är trångt men alla äro belättna och glada. Det surrar som en bikupa ombord på "Firuzan". Avfärden från Cherson sker vid 4-tiden i eftermiddag och efter ett dygns resa beräknar man vara framme i Konstanza. Det allmänna hälsotillståndet är gott.

Gammalsvenskbyfolket gör ett mycket gott intryck. Det är gammaldags svenska bönder, vänliga och tacksamma. De längta intensivt efter arbete. Det är få åldringar men många småbarn. I dollarvaluta medfördes en summa på 35,000 dollars under det 43.000 rubel telegrafiskt hemsänts till Sverige.

Ett festligt mottagande planeras i Jönköping.

Lokalkomiten för mottagandet av Gammalsvenskbyborna ha fat-

tat preliminära beslut rörande mottagandet i Jönköping den 2 aug. Regementsmusik skall möta vid tågets ankomst på stationsområdet, som kommer att prydas med svenska och rödakorsflaggor, blommor och grönt. Prins Carl och generaldirektör Malm, vilka torde komma att möta svenskbyborna redan i Skåne, skola medfölja hit och närvara vid ankomsten. Några egentliga högtidligheter blir det icke vid stationen, men vid ankomsten till förlägningsplatsen i f. d. Jönköpings infanteriregementes kaserter komma tal att hållas och på eftermiddagen hålles gudstjänst, då biskop Reuterskiöld kommer att officiera. För färden från stationen upp till kasernerna komma bilar och skjutsar att ställas till förfogande av bilägare i staden. Intresset för svenskbyborna i staden är fortfarande mycket stort.

Gammalsvenskbyborna.

(Ur Göteborgs Morgonpost av den 26 juli)

Under vårt lands s. k. storhetstid, då Östersjön var en svensk insjö, bodde de nu från Ryssland hemvändande svenskarnas förfäder på öarna Ösel,* Wormsö, Nuckö, Runö, Odensholm m. fl. platser, men under de s. k. "tyska baronernas" tid blevo de illa behandlade och höllos t. o. m. som livegna, vilket gjorde att de som svar på sina klagomål deporterades till Ukraina ned mot Svarta Havet, där denna spillra av svenskar under hårt arbete och umbäranden nu levat halvtannat århundrade, alltid bibehållande sin tro och sitt modersmål och med längtan att en gång få komma hem till sitt land. Under kriget ha männen måst strida för Ryssland och många ha därvid stupat. Nu komma dessa svenskar hem. De ha visat vad fosterlandskärlek är, då de generation efter generation, ha strävat efter sitt forntida land, sin framtids land och jag är förvissad att de komma att arbeta upp den torva av Sverige, som de få bruka för sig och de sina.

Jag har under min långa levnad sett huru skaror av svensk ungdom emigrerat till Amerika: ett fåtal ha lyckats, en del "kla-

rat sig" något så när, men vad hör man av alla dem som misslyckats? En gammal segelfartygsredare har kanske något att säga därom. Vi äldre minnas nog på 1870-talet varje veckas Hullbåt — ja, trafiken blev så stor att ofta ett par extrabåtar i veckan desutom insattes — och *varje båt* tog i regel ut ungefär ett antal, som svarade mot det antal svenskbybor, som nu komma från Ryssland.

Dalsland — förut "Sveriges kornbod" — avfolkades sedan Gyldenlöwsfejden för 250 år sedan bränt och förstört den provinsen, som sedan legat i lägervall tills på senare tid en del svensk-amerikaner lagt sitt arbete dit. Värmland led under "Amerikafebern" stor förlust av sin ungdom, som narrades ut genom emigrantvärvarnas locktoner. Jag yttrade då därom som min mening att Sverige, som hade att betala alla kostnader, alltifrån barnmorskan, för att ungdomen skulle vara i stånd att genom arbete återgälda vad landet gjort för den, dock hade att lämna arbetsfört folk till U. S. A., alltså betala utbildningen för det landets arbetare. Det var vad det då fattiga Sverige har gjort. Emigrantvärvarna lockade bort ynglingarna, då de skulle fullgöra sin värnplikt och på så sätt undergräva kärleken till fosterlandet. Då dispens icke lyckades underrättades ynglingarna att fara över till Köpenhamn, där de lära ha fått köpa "en väst", vari de funno ett papper, som klarade hela saken. Och nu få vi på en gång en *immigration* svenskar till samma antal som under Amerikafebern emigrerade till U. S. A. via Hull med en enda ångare; och folk villigt att arbeta och som kunna göra detta för vårt land. Må staten göra allt möjligt för att hjälpa dem till jord som de få odla, ja, varför ej endast odla, utan även tillfälle att uppodla. Medel böra ock lämnas på de insamlingslistor, som snart bli tillgängliga, ty dessa immigranter ha genom omständigheter, varöver de icke kunnat råda, blivit urständssatta att lägga av något, men komma med all säkerhet att genom idogt arbete återbetala vad fosterlandet gjort för dem.

För några år sedan visades en bild av en grupp svenska emigranter. Det var vad män såg

* Gammalsvenskbyborna utvandrade från Dagö år 1781, d. v. s. för 148 år sedan Red.

vid Hullbåtens avgång: en grupp svensk ungdom, som prydd med blommor sorglöst vinkade farväl till det gamla landet utan att tänka på vad de lämnade för de ovissa öden, de gingo emot.

Som en pendant till föregående bild skulle jag vilja sätta en grupp immigranter med vilka jag vid sekelskiftet hade resällskap från Frederikshavn till Göteborg. Det började höstas, då jag ombord på båten såg en c:a 40-års kvinna med några barn, det yngsta en 2. å 3-åring. Modern verkade utsläpad, bar glasögon, blev sjösjuk och urständsat att hjälpa sina barn. Jag och en medpassagerare togo oss an gruppen. Kvinnan var svenska, hade rest till U. S. A. och där ingått äktenskap med en dansk timmerman. De hade haft det bra, men dåliga tider förekomma även däröver, och nu voro de på hemväg;

mannen och några barn att stanna i Danmark, men modern och de övriga barnen skulle uppsöka anförvanter i Sverige. Jag har sett mycket, men aldrig någon, som denna kvinna. Gång på gång frågade hon, om icke Sverige-syntes, och då jag slutligen i regndiset visade henne de framträdande skären och sade att det var Sverige, föll hon på sina knän på det våta däck och grät, grät av hopp. Det var en syn jag aldrig glömmmer. Återsägfosterlandet!

Jag tänker mig gammalsvenskbyhornas första syn av Sverige blir något i samma väg, ehuru de aldrig förr skådat detta sitt drömda land. Och här, och här är detta land; vi kunna se det här. Vi kunna sträcka ut vår hand och peka gladt (ej glatt) på sjö och strand, och säga: se det landet där! Vårt fosterland det är!

Må vi alla önska dem välkomna och söka göra det drägligt för dessa immigranter. Det är ju våra egna landsmän, som önska genom ärligt arbete försörja sig och icke sådana individer, som efter kriget översvämmat vårt land, som öppnat sina portar för vem som helst, men som i såväl U. S. A. som andra länder utmötas som „undersirable immigranter“.

Ett upprop har synts att samla avlagda kläder, skodon m. m. för gammalsvenskbyborna, som tacka för kläder som icke behöva vara moderna. Mig synes, att komite-rade även skulle ordna ett mot-tagningsställe i Göteborg att underlätta denna goda sak.

Det är den 1 augusti 1929 dessa män, kvinnor och barn komma att beträda det land de så länge tänkt och hoppats på.

John E. Olson,
f. d. skeppsredare.

Lärareval på Nargö

Söndagen den 11. augusti 1929 kl. 2 e. m. försiggår lärareval till Nargö folkskola. Skolan är tvåspråkig och kandidaterna måste beärska både svenska och estniska. Lön och hyresmedel enligt lagen. Bäst att infinna sig personligen med behörliga intyg.

Den Gyllene Freden
Vid Järntorget, Stockholm
Riks 80 29.

Jönköpingsstads och läns sparbank
Stiftad 1831.
Huvudkontor i JÖNKÖPING. Afdelningskontor
i Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Små
lands Taberg.

SHELL BENSIN OCH SMÖRJOLJOR

använder varje ekonomisk motorman
SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningskola
Tel. 771-08 Grevturegatan 13
(Hörn-butiken) NORR 19203
Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt ur-
sul av Vadstenaspetsar. Motiv och Kragar. Be-
ställningar å linneutstyrlar. Order till landsorten
expedieras omgående.

MILITÄR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

Hamngatan 3A STOCKHOLM Norrmalmstorg
Rekommendera sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

FISKARE!
ANVÄNDER NI FÖR EDER BÅTMOTOR
INHEMSKT MOTORBRÄNSLE!
Om ej, så försök vår
TRAKTORBENSIN
(för fotogenmotorer)
DÄRIGENOM SPÄRRAR NI PENGAR,
ty den är billig, kraftigare än
fotogen och därför ekonomisk.
Estländska Oljeskifferkonsortiet
(Svensk Konsession)
Tönis mägi I. TALLINN Telefon I

STORA HOTELET, Linköping.

Innehavare: Fru JENNY KLINGBOM.
Post-, telegram- & telefonadress: Stora Hotellet.
Linköping Intern. hotelcode. 38 rum med 50
bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbel-
rum fr. 10.— kr. Lunch fr. 2:50 kr. Middag ar
3.— kr. Supé fr. 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.

Första inhemska Försäkrings-Aktiebolaget EESTILLOYD

grundat år 1919

Reval, Långgatan (Pikk) 11. Tel. 6-24 & 17-03

LIV-,
BRAND-,
OLYCKSFALLS-,
INBROTTS-,
GLAS- &
TRANSPORTFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna överstiga
hundrafemtio millioner cent.

Ett bevis på till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

**Försäkra Edert liv och Eder
egendom medan tid är!**